

יִרְחֹן הַמִּזְנָן וְאִישׁ הַצֶּבֶא הָעִבְרִי
לְשָׂאוֹת צְבָאוֹת מְדִינֹת וּבִלְבָּיוֹת

מַעְרָכֹת

שִׁבְט תִּשְׁבִּי

כֶּרֶךְ יִרְדְּ

ג' - ד' (נ"ד - נ"ה)

ב מ ע ר כ ה

עם תום שנת הקרבות

ניתנות, אמנם, פרשות קרב נוספות בחוברת זו, אך מעוות זה יתקן בחוברות הקרובות. אולם העיקר הוא בערות צבורנו לסקירות אלו, המכנסות ומגבשות את מציאות המלחמה ואת נסיון הלוחמים שלנו.

על ערותו לכך, בתור ציבור קוראים, לא היה ל"מערכות" כל יסוד להתלונן עד כה. אלא שמעתה תידרש גם ערות כציבור מכנסים, המסייע לפעולת כינוס העובדות והפרטים, להשלמת התמונה ולסתימת הפרצות שבה, ולבדיקת דיוקו ההיסטורי והמציאותי של כל תיאור, למען יהיה נאמן בתכלית. לפני שנים אחדות פירסם הוגה דעות מפורסם בעניני מלחמה ובעיתותיה ספר על הנושא "מדוע אין אנו לומדים מן ההיסטוריה?" אין ספק כי אחת התשובות העיקריות לכך הנה: "מכיון שלעיתים קרובות מדי אין התיאור ההיסטורי המקובל הולם את המציאות כפי שהיתה". בדור זה, דור עושי ההיסטוריה הצבאית העברית, ניתנה לנו הזכות והחובה להעמיד את תולדות מלחמתנו על פרשיותיה השונות על מכסימום של דיוק ונאמנות לעובדות — ועל כן גם על מכסימום של יעילות מאלפת ומחנכת.

חוברת זו של "מערכות" מופיעה כשעברו כבר ארבעה עשר חודש מאז התלקחה האש של ההאבקות הגדולה על גורל ארץ־ישראל. אנו יודעים את הישגינו ואף מונים אותם לעתים קרובות למדי, תוך סיפוק מוצדק וטבעי. אך הידיעה כי טרם תמה בשבילנו מסכת הקרבות כולה — עכ"פ, כל עוד לא נגווה האפשרות הנפשית לכך בהכרתם ובמאוייהם של שכנינו המקיפים אותנו גם כיום מכל עבר — צריך שתדרבן אותנו גם לעריכת "חשבון נפש" יסודי בכל הנוגע לצרכי מלחמתנו ורמת יכולתנו בכל שלב ושלב שבתקופה רבת העלילה אשר עברנו.

יתכן, וימים אלה אינם עדיין עת־סיכומים, או עכ"פ, לא העת לסיכום, המלא והממצה, שייעשה בפומבי. אך החשבון, בדיקת הנסיון, בחינת הלקח שבו, חייבים להתחיל כבר עתה.

התנאי המכריע לכך כי הדבר יהיה אפשרי — הוא צבירת הנסיון עצמה, נפוי העובדות על דיוקן, הפצת ידיעת פרקי המערכה, לפחות בקויהם הכוללים. לכך נועדה בעצם, ה"פרשות" ממסכת הקרבות של השנה הזאת המתפרסמות מדי פעם ב"מערכות". בשל צירוף־מסיבות בלתי צפוי אין

בכוחו של המחסור

החידוש ואת גילויי הקדמה הטכנית, הארגונית או האופרטיבית.

במסיבות שבהם נוצר, גדל והתפתח צבאנו — יתכן כי הוא שימש מעבדה ה"מושלמת" ביותר לעשיית דברים ולביצוע של משימות על־אף החסר, — לפי "המושגים התקינים", — בכוח התחבולה והגמישות. היו שנים והיחידה הטקטית הגבוהה

רבות קרה הדבר, כי התקדמות באמנות המלחמה ובאורח־הביצוע באה כתולדת מחסור: מאחר שאותו צבא אשר עשה את צעדי ההתקדמות הנוספים הללו חסרו לו אותה שעה, התנאים התקינים אשר צריכים היו לכאורה, לעמוד לרשותו. ואמת מקובלת היא אצל חוקרי ההיסטוריה הצבאית כי החסר, בתוקף הכורח שבו, מוליד, לעתים קרובות, את

הדינמי של עירנות-המחשבה וגמישות באורח הפעולות מוכרח יהיה להישאר עמו כגורם-כפל נוסף, שרק בתקופה יוכל ה"יש" המספרי והטכני לזכות בשוויון-משקל שלנו או אף להגיע לעליונות — מול כוחות האויב-שבכות. הכרת כלל יסודי זה — הכרח הוא כי תשמש נר לרגלי ההדרכה, הכשרת המפקדים והמחשבה האופרטיבית שבתחומי צבא ההגנה.

בחוכמת זו של "מערכות" מתפרסמים ציוני-דברים ממחקר אמריקאי, העומד על הטעמים התכליתיים להפחתת מספרי האנשים אשר מטילים אותם להתקפה, לביצועה של משימה מסוימת. את אשר מנסים לעשות כיום בכוחה של פלוגה, מוטב — לדעת מבקש-הנתיבות האמריקאי, — לבצע בעצמתה של מחלקה בלבד. אשר נולד אצלנו בגזרת ההכרח — באים כאן לבססו בשקולית-תכלית כלליים. אות הוא כי הדבר אשר למדנוהו בשעות דחקנו — ואשר ודאי נשקוד לטפחו בתקופת הגיבוש של חילנו — יתכן והוא אף משמש צעד קדימה במושגים הטקטיים של התקופה בה אנו חיים.

ביותר שהופעלה היתה כיתה. ואלו מחלקה (ובתקופה מאוחרת יותר — הפלוגה) היתה כבר בגדר יחידה "איסטרטגית". המשורין "הביתי" ידע לסתום פרצות ידועות שנגרמו עקב העדר חיל-שריון. באין תותחים היו מוצאים "תקנה" למצודות-אויב בעזרת תרמיל חמרי-הנפץ שהיה נישא על הגב. חדירה, הקפה, ניתוק-דרכים, תפיסת נקודת-חיוניות והחזקה בה בכל מחיר — אלה היו מסוגי ה"נשק הסודי" אשר השימוש בהם חנך את גרעיננו הטרומי צבאי לגישה בלתי-שיגריתית לפתרון הבעיות שהת-יצבו בפניו, בבקשו להגיע להישג המכסימלי בכוחו של המועט שברשותנו.

יהיה עתידנו הצבאי והמדיני כאשר יהיה, — הרי עוד שנים רבות יצטרך כוח-המגן של המדינה העברית לעמוד בפני בעית הדיפת הרבים על ידי המעטים. כוח-המגן העברי אינו יכול לחלוט על מצבים בהם תבוא ההתמודדות עם אויב ותוקף בתנאים של "תקן מלא ומספיק" מצדנו אנו, הן באדם והן בשפע הציוד. על כן אסור לו להרגיל עצמו — ולו גם בהיסח הדעת — להלכי-מחשבה ולמצב-רוח שהמושג "יחסי כוחות נורמליים" ישרור בהם. הגורם

חוכמת מפקדים - הרבות דעת

מורזו ונסער, שחציו תכנית וחציו סטיכיה. הרי עוד בחייו של דור זה קם, למשל, צבאה הגדול של רוסיה המועצתית. עם כל הבדלי המימדים — ניכר כאן דמיון-מה בתנאי "תקופת-הסער", תקופת ההתהוות הראשונה; אכן, אצלנו היתה תקופה זו קצרה יותר, בעוד שמורשת המושגים, הארגון והמסורת הצבאיים היתה שם אחידה יותר ומגוונת פחות מאשר אצלנו. אולם, יש ויש ללמוד מן המעשה, אשר בוצע בקרב הצבא-האדום עם תום שנות המהפכה והמלחמות — מעשה, שהיה אולי העיקרי בכל המאמץ הגדול שבהקמתו מחדש של צבא אדיר: הלא היא הכשרתו-מחדש של חבר המפקדים. מפקדי רגימנטים, מפקדי דיבזיות ואף מפקדי ארמיות, אשר התנסו נסיון שנים במלחמה, והצטיינו ורכשו להם מעמד ותהלה — ובהם מצביאים מהוללים, כבודיוני ואחרים — נשלחו לשנה ולשנתיים אל ספסלי-הלימודים שבבתי-הספר הצבאיים למיניהם, ללמוד את הכל מחדש ומן היסוד. תוך לימודים אלה גם סוכם נסיונם-הם, והוכנס אל תוך המסגרת של תורת-מלחמה גדולה, על פרטיה, דקדוקיה, ושלוחותיה, אשר אלמלא קנות לא היו

מדינת-ישראל נולדה בסערה, וכן צבאה. חיל מלחמת השחרור העברית נבנה מכל הבא אל היד. רבות מאבני הבנין היו משובחות. העזו והלהט, השכל הישר וחריפות התפיסה אשר פעמו בתוכו איפשרו לצבא הצעיר לעבור, כפי שעבר, על פני התקופה הסוערת ולהביא את המדינה, על מעמדה הפוליטי וההגנתי — עד הלום. אולם, מששוככת הסערה, מתחילים לפעול חוקיו החמורים של היום-יום. אכן, גם "יום-יום" יכול להיות נעלה — באם שאיפה גדולה, ועמה צעדי הגשמתה, מפעמים בו. אולם אין הוא יכול לנתר על היסוד המוצק של ארגון תכליתי מראש, של רכישת ידיעה יסודית בכל ענף מקצועי, של שליטה, בקיאות, והתמצאות מקיפות, ככל האפשר, במלוא התחום של ידיעה צבאית תכ-שרה טכנית, שבלעדיהן לא יתואר כיום כוח-צבאי יעיל וראוי לשמה.

אין אנו העם והמדינה הראשונים אשר נגזר עליהם לבנות מחדש את צבאם בחינת יסודי-לראשונה — בתיך סערה, ואחר-כך — על יסוד של חיל אשר זה רק קם בתהליך של ועוזעים, ושכל דרכי פעולתו וכן חבר-מפקדיו נתהוו בתהליך